

Siguran sam, u snu, da se budim u kući na obali mora u kojoj sam proveo noć sa ženom koju volim, uživajuću sa njom u trenucima apsolutne sreće. Hujanje talasa pratilo nas je u snu i na javi dok smo ležali zagrljeni u toplini naših nagih tela.

Umesto toga, budim se u hotelskoj sobi u Parizu i, dok polako izlazim iz sna, kao da i dalje čujem nežan šum morskih talasa.

Ali u Parizu nema mora!

Suočen s ovom nepobitnom istinom, čujem kako raste ulični žagor velikih gradova.

Tačno je sedam i dvadeset. Budilnik je namešten na osam, ali u poslednje vreme sve češće se budim pre sata. Danas, međutim, u mom ranom buđenju nema ničeg neobičnog. Kada sam sinoć stigao bio sam toliko premoren od napornog dana i samog puta da sam se oko deset bacio na spavanje i to bez večere. A kada uveče ne pojedem ništa, isto je kao i kada držim dijete: brže i lakše se budim pošto znam da mogu da doručkujem.

Možda je pravi razlog mog ranog buđenja sastanak zakan za danas. Najvažniji u mom životu. Još uvek ne znam šta će se stvarno dogoditi, ali osećanje koje proživljavam u ovom trenu tako je nedokučivo očaravajuće da me vraća u ona rana božićna jutra kada je napolju još uvek bila tmina i kada sam se

iskradao iz kreveta u potrazi za poklonima ostavljenim tokom noći. Ostao sam da ležim, ušuškan u svoje misli. Pridigao sam se samo da razmaknem zavese i odmah uvukao natrag pod pokrivač. Volim da ostanem što duže u toj prijatnoj toplini buđenja. Pomaže mi da natenane uđem u novi dan. Gledam kroz prozor, uživam u pogledu na parisko nebo i njegove krovove. Nebom jurišaju malobrojni oblaci. Premećem misli i nakratko se zagledam u svoj život. U jutarnjim časovima osećam bliskost sa samim sobom. Mnogo više nego u večernjim. Često uhvatim sebe, kada uveče legnem u krevet, kako razmišljam o svemu i svećemu, ali s godinama sam shvatio da sam ujutru bolji prema sebi. Smireniji. Kada se ranije probudim, ne ustajem odmah, već ostajem u krevetu da oslušujem sve one sitne zvuke. I one moje, unutrašnje. Oslušujem zvuke kuće, ponekad one iz komšiluka, ili sa ulice. Danas su zvukovi posve novi. Vrata koja se zatvaraju, otvorena slavina u susednoj sobi, ćaskanje u hodniku na stranom jeziku. Ono što je u snu bilo more, u stvari je kamion gradske čistoće. Ovaj hotel se rano budi.

Zvoni budilnik. Rešavam da ustanem. Tuširam se i oblačim. Septembar je. Tačnije, šesnaesti septembar. Dok gledam kroz prozor, nikako da shvatim hoće li se vreme menjati i hoće li iznenada ljuljnuti kiša. Ranije sam se gotovo uvek oslanjao na baku kada me je zanimalo hoće li se vreme menjati. Nikada nije grešila. Rekla bi nešto u stilu: „Bole me noge, sutra će kiša.“ I narednog dana bi pala kiša. Kao dete imao sam mali kip Gospe koji je menjao boju u zavisnosti od vremenskih prilika, ali bakine noge su bile pouzdanije čak i od Gospe.

Otvaram prozor. Nije naročito hladno, ali za svaki slučaj uzimam pulover.

Pre nekoliko meseci mama mi je poklonila mašinu za sušenje veša. Gotovo je sa širenjem veša po kući. Međutim, od

kako je mašina ušla u stalnu upotrebu, moja odeća je postala sve manja i manja. Majica za spavanje sada mi seže jedva ispod pupka, a gaće koje tek što sam obukao, usecaju mi se u kožu. Mašina suši i smanjuje. Svejedno, srećan sam što mi ju je poklonila pošto je moja prethodna tehnika bila još gora. Bacio bih sav veš onako izgužvan na rešetku za sušenje i onda bi se on tako na gomili sušio tokom cele nedelje, deo po deo, najpre rukav, pa okovratnik, pa sve ostalo. Najgore kod ove tehnike je što u slučaju znojenja, iz stvari počne da se širi nepodnošljiv smrad. Smrad pokislog psa.

Umesto doručka u hotelu, više volim da odem u *Le Pain Quotidien*, jedno od mojih omiljenih mesta. Pošto se već nalazim u blizini Centra Pompidu rešavam da prošetam sve do *Rue des Archives*^{*}, u kojoj je lokal i smešten. *Le Pain Quotidien* je lanac pekara-restorana raštrkanih po čitavom svetu. Svi su isti, u njima je sve od drveta: podovi, stolovi, stolice, kredenci, šank. Svetlo drvo, tipično za severnu Evropu. Dok jedeš, osećaš se kao šumska veverica. Sve se poslužuje u dubokim činijama, bela kafa, kapučino, filter kafa, baš kao kod moje bake.

Naručio sam sok od ceđene pomorandže, filter kafu i kroasan. Ako po nečemu znaš da si u Parizu, onda je to po mirisu butera koji posle kroasana čitavog dana ostaje na dlanovima.

Već je sve puno naroda. Pored francuskog čujem i druge jezike, za susednim stolovima gosti govore na nemačkom, portugalskom, engleskom.

Oblačim pulover. Postalo je svežije.

Na suprotnoj strani ulice smešten je *Starbaks* sa svojim karakterističnim kaučevima i foteljama u izlogu. Koliko sam samo puta sedeo u tim foteljama, po čitavom svetu, čitao knjigu ili pisao na kompjuteru. Naročito kada bi se događalo da mi avion poleće kasno uveče, a da hotelska soba mora da se

^{*} Ulica arhiva (Prim. prev.)

napusti do jedanaest pre podne. Tada bi *Starbaks* postajao moja kuća za taj dan: tu bih i spavao, na tim foteljama.

Sastanak je u jedanaest, u Luksemburškom parku. Nema još ni deset, a kako sam već blizu, idem da obidem jedno od mojih najdražih pariskih mesta: Trg Vož. Svaki put se iznova uzbudim od samog pogleda na trg. Šetam se po četvrti Mare. Volim septembar, možda i najviše. Volim godišnja doba u kojima kada šetaš, tražiš sunce, i ako je jedna strana ulice u hladu, a druga na suncu, ti prelaziš na sunčanu stranu kako bi osetio zrake na koži. Mnogo bolje nego kad leti biraš onu u seni. U ovom času, u ulici *Francs Bourgeois*, sunce je na desnoj strani.

Stižem u park na Trgu Vož i sedam na klupu pod drvetom, tik uz jednu od četiri fontane. Vazduh je svež. Širim ruke preko naslona klupe, žmureći dižem lice ka nebu, puštam da me ljube mlaki sunčevi zraci. Čujem škripu koraka po šljunku. Otvaram oči. Ugledam devojkicu. Smešta se na klupu pored moje, otvara laptop i počinje da kuca. U parkovima često srećem ljude sa kompjuterima, u ovom je moguće i bežično spajanje na internet, pa mnogi po lepom vremenu dođu da rade na svežem vazduhu.

Žene koje šetaju Parizom nekako su drugačije. Nikada nisam zapravo shvatio zbog čega su mi tako posebno lepe. Kao da su zaštićene od vulgarnosti sveta. Možda zbog njihovog specifičnog načina odevanja, koji uvek otkriva poneki intimni detalj. Njih odeća opisuje, određuje. Nekada je to broš, nekada šešir, rukavice, traka za kosu, ogrlica, lepo složene boje. Postoji odeća koju mogu da nose samo lepe žene, a opet ima i one koju mogu da nose samo žene sa lepim karakterom. Na primer, garderoba devojkice sa klupe govori mnogo o njoj. Ostavlja utisak devojkice koja živi u svom svetu, i u njemu uživa, i dok je gledaš, u tebi raste želja da i sam postaneš deo tog sveta.

Čini mi se da je tip žene koja možda kupuje jeftinije stvari, ali se zahvaljujući svojoj mašti i sposobnosti da kombinuje, odeva na originalan način. Takve žene ne moraju da potroše brdo para da bi bile dobro obučene, one imaju naročiti dar, kupe par krpica, nabace ih na sebe i odmah izgledaju ženstveno i seksi. To su žene koje mirišu na jabuke.

U svakom gradu koji je obeležio neki period mog života postoji mesto koje postane „moje mesto“. Ono na koje odlazim da razmišljam, koje mi daruje poznati osećaj prisnosti. Često je to prvo mesto na koje naletim kada stignem u novi grad. U Parizu je to Trg Vož. Često sam tu dolazio dok sam živeo u Parizu, naročito nedeljom, pod natkrivenim svodovima svirali su muzičari, i to gotovo uvek klasičnu muziku.

Prijala mi je šetnja. Pomogla mi je da smanjim napetost koja raste sa svakim minutom koji prolazi i koji me približava sastanku. Ipak, uznemirenje je i dalje prisutno. A možda je to samo strah. Krećem se kao ošamućen, kao da ne mogu da obuzdam vlastita osećanja. Osećanja koja rastu i prete da postanu nesavladiva. Uvek sam bio samo setan tip koji se izdaje za veseljaka. Verujem da je moje uzbuđenje razumljivo: ako sastanak prođe kako se nadam, moj život će se iz korena promeniti.

Devojka iz tramvaja

Kad god mi se svidela neka žena, pokušao sam da se upoznam s njom, ali pre svega da vodim ljubav s njom. Mogu da se nabroje na prste one koje su mi se svidеле, a koje sam ostavio na miru. A zašto i bih?

Devojka iz tramvaja je bila jedna od tih. Od samog početka sam je čuvao od sebe. Nije to bila svesna odluka, prosto se tako dogodilo. Nikada nisam razumeo da li je ona uslovljavala moje ponašanje ili sam se ja menjao. Sretali smo se u tramvaju svakog jutra gotovo dva meseca. Kao da smo dolazili na dogovoreni sastanak.

Alesandro i ja smo vlasnici štamparije. Štampamo kataloge, niskotiražne knjige, propagandne prospekte, brošure, reklamne letke, a na poslednjim izborima čak i predizborni materijal za obe strane: promenili smo samo boju, što se ostalog tiče i nije bilo neke velike razlike. Političari uvek pričaju o svetlijoj budućnosti. Možda aludiraju na raj.

Počeo sam pre nekoliko godina kao njegov zaposlenik, a potom sam postao partner. Možda će malo nadobudno zvučati, ali ja sam tip kome sve ide od ruke. Ako postavim sebi cilj, gotovo je sigurno da ću ga i dostići. Razlog je jednostavan: sve što mi je odmagalo u ljubavnim vezama, pomagalo mi je u poslovnom životu. Ja do uspeha, zapravo, nisam došao zahvaljujući nekom svom daru, već pre nedostatku. Ne znajući kako da se nosim sa svojom ranjivom emotivnom prirodom, ja

sam se u potpunosti predao poslu. Na emotivnom planu uvek sam bio pun mana. Utočište sam pronašao u poslu. Osim toga, imao sam i skriveno oružje, još se nijednom nije desilo da posao trpi zbog moje zaljubljenosti. Bio sam ubeđen da imam potpunu kontrolu nad svojim životom i svojim osećanjima, i da ću na taj način i proći kroz ovaj život.

Radio sam i u inostranstvu. Naročito kao mladić. U Londonu sam i naučio da se služim javnim prevozom.

Svakodnevni susret sa devojkom iz tramvaja bio je najuzbudljiviji trenutak svakog mog dana. Sve ostalo je išlo svojim uobičajenim tokom. Minuti u tramvaju su bili kristalno čisti, bili su prozor u novi svet. Raznobojni randevu.

Niko iz mog života, niko iz mog telefonskog imenika, nije mogao da me uzbudi više od ove tajanstvene neznanke. Privlačila me je. Ali uprkos istinskoj znatiželji koju sam osećao prema njoj, nikada joj nisam prišao.

Te zime, svakog jutra na putu do posla ulazio sam u tramvaj i unutra zaticao nju kako već sedi. Izgledala je poput oblaka. Devojka iz tramvaja je mogla da ima oko trideset pet godina. Kada bi tramvaj stigao na moju stanicu, ja bih se propinjao na vrhove prstiju i kriveći vrat pokušavao da vidim da li je ona unutra. Ako je ne bih video, čekao bih sledeći. Pa ipak, i pored ovih sitnih mera opreza, katkad je znalo da se dogodi da se vozim bez nje.

Tih dana sam i počeo da se budim pre sata. Na stanicu sam stizao pre uobičajenog vremena kako bih bio siguran da nije već otišla, za slučaj da je ne vidim u tramvaju.

Često mi se dešavalo tokom dana da uhvatim sebe kako maštam o njoj, a naročito o nama. Lepo je kada imaš o kome da maštaš tokom dana. Čak i ako tog nekog ne znaš. Ne znam zbog čega, ali kada sam razmišljao o njoj, moje misli nikada nisu imale tačku. Samo zarez. Bila je to prava lavina reči i slika bez interpunkcije.

Pravila mi je društvo, iako je naš odnos bio satkan od tek primetnih osmeha i retkih nemih pogleda.

Izlazila je dve stanice pre mene. Često sam padao u iskušenje da je pratim ne bih li otkrio bar nešto o njoj, ali to nikada nisam učinio. Nikada čak nisam skupio dovoljno hrabrosti da sednem pored nje. Ostajao bih na pristojnoj udaljenosti, u zavisnosti od slobodnih mesta i pogleda koji sam imao. Iz dana u dan vežbao sam oči da gledaju popreko. Ponekad, kada je bila daleko od mene, a ja nisam želeo da okrećem glavu u njenom pravcu, krišom bih je posmatrao dok bi mi pogled išao ukrivo zbog čega bi me oči ubrzo veoma zabile. Dešavalo se i da se tramvaj napuni svetom, pa da neko od putnika stane tačno između nas dvoje braneći mi tako da je vidim. Nikada nisam sve vreme piljio u nju, prosto sam voleo da je gledam, da odlutam u mislima, pa da ponovo vratim pogled na nju. Smirivala me je sama spoznaja da je tu. Najbolje je bilo kada bih seo do vrata. Kada je to mesto bilo slobodno, to je za mene bio srećan dan jer bi na putu ka izlazu morala da prođe pored mene, i tada bi me uvek pozdravila osmehom. Još je bilo bolje ako bih ostao da stojim, tada bismo se na nekoliko sekundi našli sasvim blizu, tik jedno uz drugo. Udisao bih je. Bilo je to kao kad ujutru otvoriš prozor i udahneš svež planinski vazduh. Udisao sam je, a nisam mogao da je dodirnem. „Možda jednog dana“, govorio sam sam sebi. I zaista, dogodio se jedva primetni dodir. Jednog jutra, dok je čekala da se vrata otvore, tramvaj je naglo zakočio, a ona je poletela ka meni. Na tren su se dotakli njen kaput i moja ruka koju sam ja onda grčevito stisnuo. Da je bilo do mene, ostao bih tako zauvek. I ona je mene ponekad gledala dok je sedela.

Često se događalo da nam se pogledi sretnu, naše saučestvo je bilo obostrano i prećutno. U meni je tinjao stalno prisutan strah da su ti pogledi i osmesi samo rezultat njenog lepog vaspitanja.

Pisala je. Često je to činila. Zapisivala je nešto u naranđastu svesku sa tvrdim koricama.

„O čemu li piše? Ko zna da li katkad napiše nešto o meni?“, pitao sam se.

Voleo sam da je gledam kako piše. Najviše zbog toga što bi tada skidala rukavice, a onda i zbog njene neupitne predanosti onome što radi. Tolike da sam bio čak ljubomorani. I zaista, kada je pisala, nikada nije dizala pogled sa svoje sveske, ali zbog te predanosti je postajala još zanosnija. Želeo sam da i sâm budem deo njenog sveta.

I kada je čitala, bila je potpuno posvećena. Za čitanje je stavljala naočare. Lepo su joj stajale. Voleo sam da je posmatram dok zavlači prst pod desnu stranicu i klizeći po njoj odiže je od ostatka knjige. Postao sam zarobljenik tog inače posve prirodnog pokreta u koji se uvukla svekolika njena slatkoća.

Nekada je, isključivo oko prsta desne ruke, navijala pramen kose.

Devojka iz tramvaja je bila lepa. Svidalo mi se njeno lice, svidala mi se njena kosa, glatka, tamna, bujna. Njen vrat, zapešća i ruke. Na prstu je nosila samo majušnu burmu. Ni prstenje ni narukvice. Samo majušna burma. Ali više od ičega, privlačile su me njene oči, ono što bih u njima video kada bi nam se pogledi susreli makar i na tren. Tamne, duboke, nedokučive.

„Da li možemo da se zaljubimo u nekog koga ne znamo, koga samo srećemo u svakodnevnoj vožnji tramvajem?“, pitao sam se tih dana. Ne znam. Ne znam ni dan-danas. Nisam bio zaljubljen. Bio sam privučen. Pa ipak, mogu da kažem s nedvojbenom sigurnošću da sam se na neki način vezao za nju, i da mi je bilo lako da se prepustim maštarijama o tome kako se sudbina poigrava sa mnom. A možda i s nama.

Jednog dana sam joj prišao bliže, slobodnih mesta više nije bilo i ja sam stao ispred nje. Doduše, okrenut leđima. Tog jutra

sam susreo njen pogled u prozorskom staklu. Gledala me je. Sreli smo se tu, u tom staklu koje je poput talaca držalo naše slike u svojoj prozirnosti. I upravo sam tu, u tom susretu naših lica u ogledalu, otkrio da je slučajno uhvaćen pogled mnogo intimniji od onog direktnog. Kao da ste uhvaćeni usred krađe. Kao da je ta površina obznanila i samu želju koju smo do tada tajili. I čim je izašla, a tramvaj nastavio dalje, ja sam se okrenuo da je pogledam. I ona je učinila isto.

Dva puta nedeljno nosila je torbu za teretanu, gotovo uvek ponedeljkom i četvrtkom. Pomislio sam: „I meni bi tako bilo pametnije“. Da lepo ponesem torbu za vežbanje na posao i da odem u teretanu pravo s posla, nema veze što se nalazi maltene odmah pored stana: tada bih sigurno češće vežbao. Za razliku od nje, ja prvo svratim u stan da pokupim opremu, a onda u međuvremenu odustanem od odlaska. Kada posle čitavog radnog dana uđem u kuću, umori me već sama pomisao na ponovno izlaženje i izlaganje fizičkim naporima. Na stranu to što se kući vraćam gladan i uvek uzmem nešto da prezaloga-jim; i na kraju se sve završi tako što kažem sebi da ću u teretanu otići sutradan. Čudan je moj odnos sa torbom za teretanu. Ako počnem da je spremam uveče, već dok je punim, dođe mi da se bacim u nju i da zaspim na složenom bademantilu. Takođe, morao bih da se naviknem da je praznim čim stignem kući. Desi mi se da zaboravim i da se setim tek kad sam već u krevetu. Pred očima mi iskrsne oznojena majica i mokr bademantil, nemarno ubačen s kupaćim gaćama koje nosim kada idem u saunu. Onda se najčešće dignem i složim stvari jer u suprotnom ne bih mogao mirno da zaspim. Ako sve ostavim za jutro, plašim se da će preko noći nići šampinjoni.

Devojka iz tramvaja je bila bolja od mene. Ona je opremu nosila sa sobom na posao.

Sećam se da sam jednog jutra ušao u tramvaj i da sam je prvi put video s kosom skupljenom u rep. Visoki rep: nešto

najženstvenije na svetu, gubim glavu pred tim prizorom. Sve se lepo videlo, vrat, uši, linija vilične kosti. Sećam se da sam pomislio: „Sada ću joj prići i blenuću u nju sve dok ne ustane i ne uzvрати pogled. Gledaćemo se u tišini, razgovaraćemo pogledima. Biće to intenzivan pogled, onaj od kog drhti duša. A onda ćemo se poljubiti. Pustićemo se na tren i ja ću joj spustiti puno malih poljubaca na oči, nos, obraze, čelo, i poslednji na usne. Ceo tramvaj će nas gledati, a onda će se iznenada prolomiti dug aplauz. Čuće se muzika, tramvaj će stati, a mi ćemo izaći i nestati ka gradu. Odjavna špica, svetla se pale, a ganuta publika izlazi iz bioskopa.“

Ali, ništa od toga. Nisam prišao, baš kao nijednom do sad. Nije bilo muzike, ni aplauza, samo zamagljena tramvaj-ska stakla.

Zbog nje sam činio svakave gluposti. Jednog dana, pošto je ona prva izašla iz tramvaja, pričekao sam koji tren, a onda sam ustao. Stao sam na mesto na kom je ona stajala i spustio sam ruku tamo gde je ona do maločas držala svoju. Još uvek se osećala njena toplina. Imao sam potrebu za nečim više, tog dana nisam mogao da se zadovoljim samo pukim gledanjem. Čulo dodira je zahtevalo ista prava kao i čulo vida. Zato sam i posegnuo za njenim tragom. Toplota koja je ostala iza nje, u tom času je postala nešto sasvim intimno, obuzela me je želja da bar ovlaš dodirnem delić sveta koji je ona već dotakla, želeo sam da moj dodir bude prvi nakon njenog. Jednom sam tako nehotice aktivirao tramvajsko zvonce. Dok sam upijao toplotu koja je ostala iza nje, pitao sam se: „Ko smo mi? Prijatelji, saučesnici, saigrači, platonski ljubavnici, samo obični stranci?“

Jednog jutra, žureći da što pre izađe, neznanka je ispuстила rukavicu, i to tik ispred mene. Nije bilo puno putnika, a oni malobrojni su pospano kunjali. Niko osim mene nije primetio, niko nije video kada sam je podigao. Hteo sam da joj vratim rukavicu, ali vrata su se zatvorila, a i mene kao da je

nešto sprečavalo, ne znam šta bi to moglo da bude. Možda bih na taj način prekinuo tišinu u koju sam se uljuljkao, a možda samo nisam bio dovoljno hrabar. Zadržao sam rukavicu. Bila je vunena, boje trešnje. Imao sam sreće, da je bila kožna, ne bi zadržala njen miris. Mirisao sam je čitavog dana. Plašio sam se da bi neko mogao da sazna i da pomisli da sam nekakav manijak. Bilo mi je jasno da radim neke potpuno sulude stvari, stvari koje nisam znao da sam u stanju da radim. Da mi je neki drug poverio išta slično, pomislio bih da je sigurno lud i ne verujem da bih imao razumevanja za takvo ponašanje. Ali dešavalo se meni i nisam mogao ništa da uradim. Devojka iz tramvaja umakla je mojim strogo kontrolisanim odnosima. Kada sam se poverio Silviji, prsnula je u smeh, ali me nije proglasila ludim.

Silvija je moja najbolja drugarica. Zna baš sve o meni. Devojka iz tramvaja bila je česta tema naših večernjih druženja. Zanovetala mi je samo zbog činjenice da držim rukavicu u plastičnoj kesici za hranu, kao oni iz *CSI*: namerno sam je tako držao da bi se miris što duže zadržao.

Dok sam njuškao rukavicu, pitao sam se: „Šta to radiš?“ Spustio bih je negde, ali bi me pomisao i dalje pratila, i kada bih kasnije prošao pored nje, ponovo bih padao u iskušenje. Kao pušač koji pokušava da ostavi cigarete. Možda je trebalo da napišem na njoj: „Štetno za zdravlje... mentalno!“

Na kraju sam prestao. Ne da mirišem već da se zbog toga osećam glupo. Hteo sam to da radim i radio sam. Uživao sam u toj želji. I tačka. Narednog dana sam rukavicu poneo sa sobom u nameri da je vratim devojci iz tramvaja. Već sam sve zamislio. Sudbina mi je dala priliku da prekinem ćutnju s valjanim i čudesnim izgovorom. Rukavica bi postala moja ulaznica u njen svet, pronosilac radosne vesti:

– Hej... ja sam dečko koji je pronašao tvoju rukavicu.

Tog jutra, kada je tramvaj stigao, ugledao sam je. Ušao sam i seo. Dok sam skupljao hrabrost da joj priđem, pomislio sam da je ta rukavica u suštini jedino što imam od nje i da bih možda mogao da je zadržim još koji dan. Tako sam i uradio.

Sećam se da mi je i tokom te vožnje poklonila osmeh.

Došao je period od otprilike dve nedelje kada je nije bilo. Nisam znao da li je bolesna ili je otišla na odmor, znam samo da sam se plašio da je promenila posao ili da je odlučila da ubuduće ide kolima. Nisam mogao da se smirim. Mučila me je ta razdvojenost, mučilo me je osećanje nemoći: nisam mogao da je vidim, ni da joj uđem u trag, nisam znao ništa o njoj.

Ne želim da pričam o tim tužnim jutrima. Jednog dana sam je ponovo ugledao, u tramvaju: mislim da nisam uspeo da sakrijem radost. Bio sam uzbuđen poput bebe koja pokušava da uhvati leptiriće koji se vrte nad krevecem. O njoj nisam znao baš ništa, ali to i nije bilo važno. Glavno da se vratila. Nisam znao kako se zove, gde radi, koliko godina ima, da li je u vezi ili živi sa nekim. Nisam znao ni koji je znak u horoskopu. Nikada me nije zanimao nečiji horoskopski znak, ali ona se i po tome razlikovala od drugih: ujutru bih na stanici uzeo neke od besplatnih novina i odmah bih otišao na stranicu s horoskopom; želeo sam da pročitam i njen horoskop, čisto da znam koji je pravi trenutak da zapodenem razgovor. O njoj sam znao samo dve stvari: da su zbog nje moji dani postali uzbudljiviji, ona to naravno nije znala, i da živi nekoliko stanica pre mene, kao i u mojim mislima.

Jednog jutra, nakon što je završila s pisanjem, ustala je i došla do vrata, spremna da izađe, i prvi put mi se nije osmehnula. Ponašala se kao da me nema. Pozlilo mi je. I tako sam ja, kralj nečiste savesti, upao u kovitlac hiljade paranoičnih misli, možda joj je neko rekao da me je video kako uzimam njenu rukavicu, možda sam je gledao suviše napadno i dosađivao

joj, ili je mislila da sam je onog dana namerno dodirnuo. Da sam iskoristio situaciju i naš nehotični dodir.

Osetila je u tom kratkom dodiru svu svoju želju. Zna se kakve su žene, ako ih želiš, one to odmah osete. Možda se uplašila.

Sreća da joj nisam prišao i započeo razgovor. Koliko puta sam se našao u iskušenju! Koliko puta sam osetio u sebi silu koja me vuče ka njoj. I uvek bih se povukao. A to nije bilo lako s obzirom na njenu neodoljivu privlačnost. Ponekad, dok bih je promatrao, moja duša kao da se ljuljuškala napred nazad. *Prsti-peta-prsti-peta-prsti-peta: idem-ne idem-idem-ne idem-idem-ne idem.*

Na sreću, nisam otišao.

Dok sam ja grozničavo tražio razlog njenog ponašanja, ona se okrenula ka meni i prekinula ćutnju.

– Da li imaš vremena za kafu ili si u žurbi?

– Molim?

– Da li bi hteo da popijemo kafu pre posla? Da li imaš vremena?

– Da, da... vrlo rado. Izaći ću s tobom.

Vrata tramvaja su se otvorila i mi smo zajedno izašli.

– Ima jedan kafić tu, u blizini... ja sam Mikela, drago mi je.

– Ćakomo.

Dok smo hodali, pomislio sam da sam otkrio još dve stvari koje mi se sviđaju: ime i glas.

Sviđaju mi se preduzimljive žene, one koje prave prvi korak, iako me takve obično zaobilaze, pošto volim da pridem prvi. Zbog njih se nekako smetem, odizmu mi iskonsku ulogu muškarca lovca.

Na ulazu u kafić, pridržao sam vrata jednoj starijoj gospođi.

– Izvolite, gospođo, zakopčajte se dobro, napolju je hladno.

– Hvala, hvala, baš ste ljubazni.

Kada si srećan, odmah si ljubazniji prema svima.

Seli smo na kafu. Sedeći jedno naspram drugog u tom kaficu, kao da smo postali stidljivi. Ja više nego ona.

– Pozvala sam te na kafu zato što te doživljam kao svog jutarnjeg saputnika, a pošto će se u narednim danima moj život promeniti, skupila sam hrabrost da te pozovem.

„Sranje, udaje se. Ja sam njena poslednja devojačka kafa. Sigurno se prethodno savetovala s drugaricama i one su joj rekle: 'Ajde, šta te briga, pozovi ga na kafu'“, prestravljeno sam razmišljao.

– Drago mi je što si to uradila, i ja sam hteo isto, samo sam se plašio da ne ispadne da ti dosađujem. Mislio sam da si ljuta što sam ti onog dana dodirnuo kaput.

– Kada?

– Ma... pre neki dan, tramvaj se nekako naglo zaustavio i ja sam te dodirnuo, nisam to uradio namerno, ali recimo da nisam odmah povukao ruku, uživao sam u tom slučajnom kontaktu.

– Nisam ni primetila.

– Kako to misliš da će ti se život promeniti? Udaješ se?

– Ne, ne udajem se, selim se u Njujork. Dobila sam posao.

– I ideš da živiš u Njujorku?

– Da, dobila sam potvrdno pismo od američke firme za koju radim, prihvatili su moj zahtev za premeštaj u Njujork.

Dok je pričala, izvadila je pismo.

– Pre dvadeset dana bila sam kod njih na razgovoru i rekli su mi da je sve dobro prošlo. Pre nekoliko dana stiglo je i pismo sa konačnim odgovorom. Mislila sam da me u mojim godinama neće uzeti, imam trideset šest godina i to nije lako. Ali uspela sam.

– Znači, više se nećeš voziti tramvajem... gotovo je sa trideseticom. Hoće li ti nedostajati?

– Verovatno hoće, ali i neće. Raduje me pomisao da ću okrenuti novu stranicu u životu, već neko vreme imam želju da odem da živim tamo, ovo nije bio prvi pokušaj.

– Je l' odlaziš zauvek?

– Ne znam, znam samo da idem, a onda „o tom potom“. Možda posle mesec dana shvatim da to nije za mene i vratim se. Nemam striktne planove, radim ono što osećam u tom trenutku i shodno tome se i organizujem.

– Konačno sam te upoznao, a ti odlaziš! Kakav peh! Dakle, ovo je oprostajna kafa?

– Tako nekako... Izvini, moram da skoknem do toaleta, odmah se vraćam.

Nije mi bilo dobro. Već mi je nedostajala, već sam video tramvaj bez Mikele.

Dok sam sedeo s njom u kaficu, gotovo da ništa nisam rekao. Čak ni to da kod kuće imam njenu rukavicu. Želeo sam da joj tražim broj telefona, imejl adresu, ali se nisam usudio. Pozvala me je na kafu uoči samog puta, kao da je sa mnom želela da zatvori jednu etapu svog života. Kada shvatiš da je kasno, uradio bi sve da vratiš vreme. Istina je da se ja uvek plašim da nekome smetam. Kao kada sam bio mali, kada bi me u gostima pitali želim li čašu vode, čak i kada sam bio žedan, odgovarao sam: „Ne, hvala.“ Kada bi mi neko nešto nudio, pre nego što bi izgovorio rečenicu, ja bih već rekao ne. Ceo život sam u grču da nekome smetam, da nekoga davim. Kakvo razočaranje! Ništa se nije promenilo ni kada sam odrastao. Kada sam angažovao ženu za čišćenje, u prvo vreme sam se ponašao potpuno sumanuto. Na dan njenog dolaska, ja bih pre nego što izađem iz kuće, sve složio na svoje mesto. Pospremio bih stan pre nje. Iz obzira, da ne zatekne haos.

Nisam joj tražio broj telefona zato što nisam želeo da budem nasrtljiv i da je dovodim u neprijatnu situaciju da mi da broj samo iz ljubaznosti, a ne zato što to zaista želi. Uostalom,

ovo je bio samo običan poziv na kafu. Ja sam bio deo njenog starog života, života od koga je bežala. Zašto bih je uopšte i pitao za adresu? Nismo bili prijatelji, a osim toga njen odlazak i nije baš idealan način za započinjanje veze. Ova kafa nije bila početak nečega, već pre kraj. Nije mi polazilo za rukom da je išta pitam, ali dok sam je čekao za stolom, krčkajući se u vatri svog razočaranja, pogled mi je pao na pismo američkog preduzeća koje mi je pokazala, i koje je ostavila na stolu. U vrhu je stajala adresa. Palo mi je na pamet da je prepisem. Zašto? Zato što mi se činilo kao prava šteta da je samo tako pustim da ode, ne saznajući ništa o njoj. „Prepiši adresu“, ponavljao je glas u mojoj glavi. „Barem je pročitaj.“

„Prestani! Ja sam lepo vaspitan muškarac.“ Uradio sam to. Brzinski. Pročitao sam je i počeo brzo da ponavljam u sebi kako je ne bih zaboravio. Onda sam ustao i otišao do šanka da platim.

– Izvinite, da li biste bili ljubazni da mi date papir i olovku? Devojka za kasom mi je dala šta sam tražio, ali taman kada sam hteo da zapišem adresu, ugledao sam Mikelu kako se vraća i odustao:

– Nema veze, hvala. Vratio sam se za sto i ponovo smo seli, a onda sam je pogledao:

– Znaš, shvatio sam da mi je baš žao što odlaziš. Znam da je besmisleno i da sam te tek upoznao, ali tako je.

Reči su izletele same od sebe čim je ona ponovo sela, nisam morao čak ni da skupljam hrabrost da ih izgovorim, nisam unapred razmišljao o njima. I ja sam ih čuo prvi put kad sam ih izgovorio, baš kao i ona. Gledala me je pravo u oči, netremice, ostala je tako nepomična, u tišini. Činilo se da su je moje reči ganule, rekao bih da su joj prijale pošto joj se lice razlilo u čarobni osmeh, sav sam se naježio. Možda je to bilo od hladnoće: neki čovek je ušao u kafić ostavivši za sobom otvorena vrata.

– I onda, kad krećeš?

– Sutra popodne, avion poleće u četiri.

– Jesi li se već spakovala?

– Veliki kofer jesam, a ostalo ću spakovati večeras i sutra pre polaska. Večeras drugarice i kolegice s posla organizuju oproštajnu žurku za mene, nadam se da ću se vratiti kući bar koliko-toliko u stanju da spakujem kofer. Da li bi želeo da dođeš? Neće biti ništa posebno, nas petnaestak.

– Hvala na pozivu, ali već imam neki dogovor... Znači, sutra nećeš biti u tramvaju?

– Neću, danas je bio poslednji dan.

– Ah!

– Dobro onda, hvala na kafi, sad moram da idem... A sigurno i ti.

Pozdravili smo se i poljubili dvaput u obraz. „Kako lepo miriše“, pomislio sam.

– Onda ćao i srećan put.

– Hvala. Ćao.

Dok sam se odlazio, ponavljao sam u sebi adresu kao mantru. Skrenuvši iza ugla, naleteo sam na Dantea. To je moj drug iz gimnazije koga nisam video godinama. Zasuo me je pitanjima, šta ima kod mene, šta je s ostalima iz razreda. A onda je počeo da priča o sebi. Nedavno se razveo i ima sina. Pričao mi je šta sve njegov mali zna da radi.

Dok je on prepričavao svoj život sabijen u tih nekoliko minuta, ja sam poput budističkog monaha ponavljao adresu.

Dao mi je svoj broj telefona, pitao je:

– Zar ne primećuješ?

– Šta to?

– Pogledaj broj... je l' sad vidiš?

– Ne.

– To je palindrom.

– Molim?

– Palindrom, moj broj je palindrom. Isto se čita i odostrag. Kao Ada, Ana, Oto. Lakše je za pamćenje. Dovoljno je da zapamtiš prvih pet brojeva. A oni su, kao što i sam vidiš, prilično laki, ne možeš da ih zaboraviš.

I ja sam njemu ostavio broj, a potom smo se razišli.

Pošto sam već držao telefon u ruci, palo mi je na pamet da bih mogao da ukucam Mikelinu adresu. Tako sam i uradio, a poruku sam odmah poslao Silviji. Mogao sam i da je memorišem u rubrici „sačuvane poruke“. Kako se toga nisam odmah setio, poruku sam poslao njoj. Posle dve minute, stigao je poziv od Silvije.

– Kakva ti je ovo poruka?

– Devojka iz tramvaja. Danas smo pričali. Bili smo na kafi.

– Konačno si skupio hrabrost da je pozoveš.

– Da... Danas sam skupio hrabrost da je pozovem, ali mi je rekla da sutra odlazi u Njujork, seli se. U poruci je adresa njene nove firme, nisam znao gde da je zapišem. Napiši je ti negde, pa ćeš mi je kasnije dati. Vidimo li se večeras?

– Danas je onaj dan, pa ne mogu. Je l' može sutra?

– Može.

Otišao sam na posao. Usput mi je stigla poruka od Silvije.

Vratila mi je nazad poruku koju sam joj malopre poslao. Pametna je. Ili sam možda ja praznoglav.

Kako god, zapisaću je već negde kad stignem na posao... Tako sam i uradio.